

Transitie Tervuren

Nieuwsbrief 1, juni 2009

Voorwoord

Piekolie, klimaatverandering, milieuvervuiling, verwoesting van de natuur, maar ook werkloosheid, financiële crisis, individualisering, burn-out, apathie. De manier waarop onze maatschappij zich gevormd heeft, leidt tot een reeks van problematieken die een geweldige invloed hebben op het welzijn van de mens, van de planeet en al het leven waarmee we deze planeet (zouden moeten) delen. Het lijken stuk voor stuk problemen waar nauwelijks een antwoord op te formuleren valt, waar we ons machteloos bij voelen. Tenzij we al die dingen in relatie tot elkaar zien en onder een enkele noemer kunnen plaatsen: onze manier van leven. We proberen met ons Transitie-initiatief duidelijk te maken dat er een probleem is, dat alle problemen gerelateerd zijn, en vooral dat we zelf wel degelijk iets, en zelfs veel, kunnen doen om het probleem aan te pakken. Meer nog, het resultaat van onze inspanningen is een gezonder, gezelliger, aantrekkelijker leven dan het leven dat we nu leiden. En hoe doen we dat? We moeten in de eerste plaats af van onze olieverslaving. Vele andere problemen zijn sterk verbonden met ons ongebreideld gebruik van vervuilende energiebronnen. Het moment dat olieproductie over haar maximum zit, komt eraan, en de prijzen voor brandstof en oliegerelateerde producten schieten de lucht in. Sommigen hebben berekend dat die piek al een feit is en voorspellen tot 250 dollar voor een vat ruwe olie tegen het einde van dit jaar! Over de precieze datum is niet iedereen het eens, maar wel over het feit dat die piek er in ons leven aankomt. Een dergelijk piekmoment bestaat niet alleen voor olie, maar ook voor steenkool, uranium, aardgas. De nabije toekomst wordt soms wel Deel 2 van het Olietijdperk genoemd. Deel 1 was de immense ontwikkeling die de mensheid gekend heeft met het toenemende gebruik van olie, deel 2 is de neerwaartse beweging naar minder beschikbare energie, en de aanpassing van de mens aan een wereld zonder goedkope energie. We kunnen dat tweede deel zelf

vormgeven door ons er nu meteen op voor te bereiden, door zoveel mogelijk in lokale gemeenschap te gaan leven - transport zal immers de eerste schakel zijn die wegvalt - en door die gemeenschap veerkrachtig te maken. Veerkracht betekent dat we onze gemeenschap sterk en divers genoeg maken om onvoorziene situaties te kunnen opvangen. Dat betekent in concreto dat we opnieuw zelf in onze levensnoodzakelijke behoeften moeten kunnen voorzien: zelf voedsel produceren, op kleine schaal onze eigen energie produceren, onze eigen bouwmaterialen, enzovoort. Dat kunnen we met de nodige creativiteit zelf doen, en als we dat allen samen doen, zijn er mogelijkheden in overvloed. We geven bovendien het signaal aan de overheid dat het tijd is om in actie te schieten, dat ze de schreeuw van THE BIG ASK au serieux moet nemen, dat ze moet investeren in hernieuwbare energie, investeren in propere, duurzame landbouw en in duurzame technologieën, ondersteuning moet verlenen aan lokale initiatieven, zodat de overgang die we doormoeten geen teruggang is naar de Middeleeuwen, maar een stap vooruit in onze evolutie.

En er wordt niet gezegd dat we geen pret mogen maken terwijl we die transitie realiseren! Hieronder vind je een resem activiteiten die andere initiatieven van over de hele wereld al genomen hebben, aanstekelijke acties waarbij lustig gefeest wordt!

Wereldnieuws

Een greep uit grote en kleine activiteiten die door transitiegroepen in de hele wereld georganiseerd werden:

Thorncombe, UK: Swap Shop: geïnspireerd op de Noel Edmond's Swap Shop show uit de seventies tv: een ruilbeurs van kleren, meubels, boeken, speelgoed enzovoort.

Lewes, UK: Art of Change Festival: een vierdaags festival met talenten uit Lewes en omgeving, met dans, theater, zangworkshops, buikdansen, salsa en Balkandans, percussie-workshops, pick-nicks, enz.

Lewes en Totnes, UK: introductie van een lokale munteenheid, de Lewes Pound en de Totnes Pound.

Glastonbury, UK: heeft een project gestart om aan de rand van het dorp een windmolenparkje te bouwen, in eigendom van de lokale gemeenschap, met het doel de gemeenschap zoveel mogelijk zelfvoorzienend te maken voor z'n energie.

Llandeilo, Wales: start van een werkgroep*, die nadenkt hoe Nieuwe Economie, waarin Duurzame Ontwikkeling centraal staat, op lokale schaal, en met weinig geld, toch nieuw leven in de lokale gemeenschap kan brengen.

Garopaba, Brazilië: verzamelt voedseloverschotten van restaurants om ze te composteren. Heeft ook projecten rond afvalscheiding, gebruik van regenwater, gebruik in winkels van afbreekbaar verpakkingsmateriaal (op basis van maïs- of aardappelzetmeel).

Montpelier, Vermont, USA: wil het grasperk vóór het State House omvormen tot een moestuin, geïnspireerd op het initiatief van president Obama die dat ook wil doen met een stukje grasperk van het Witte Huis (!!!)

Sand Point, Idaho, USA: heeft haar Grote Lancering** gehouden waar 500! (van de 8000) inwoners kwamen opdagen.

Victoria, Australië: organiseert Permablitz = mensen die hun tuin willen omvormen tot een eetbare tuin komen samen en brengen gezamenlijk een blitzbezoek aan elke tuin van de participanten om die om te gooien tot moes-, fruit- en brandhouwtuin. Gebaseerd op permacultuur (= tuinier- en levenswijze die de mens als onderdeel ziet van het ecosysteem en de leefomgeving ook zo inricht. Later meer hierover)

Leuven: guerilla-pompoenplantactie in openbaar groen, [te zien op Youtube](#) / Open Dag met als thema: hoe zie je Leuven in 2050?

Gent: Leer- en doe-activiteit: hoe groenten kweken zonder tuin? / Introductieavond complementaire munten. / Alternatieve geschiedenis van de Brugse Poort: een blik op ontstaan en evolutie van de wijk, en over hoe de wijk kan evolueren met transitie in het achterhoofd. / Workshop tuinieren in potten en bakken. / 'Vlier hier': vliersiroop brouwen en bottelen. / Doe-Dag in Brugse Poort: vlierbloesemsiroop maken, fietsen herstellen, kruiden kweken enz.

Merchtem: Toekomstartikels: krantenartikels geschreven in 2015 over een fietsknelpunt dat toch goed opgelost geraakt is, dankzij een actieplan van de werkgroep Transport dat ze in 2009 schreven en een rist acties in de loop van datzelfde jaar... / praatavond rond het thema: 'Hoe organiseren we ons transport als de brandstofprijs verdriedubbelt?'

Wijgmaal: Zoemend Wijgmaal: uitdeelactie van gratis zaadjes, gesponsord door de provincie, voor bloemenweide (voor de bijtjes).

Totnes, UK: lancering van het Energy Descent Action Plan: een energiebesparingsplan dat de gemeenschap begeleidt naar een energielandschap zonder olie of andere vervuilende energieën. / Nut Tree Capital of Britain: massale aanplanting van notendragende bomen en struiken op openbare plaatsen in Totnes, een idee voor voedselvoorziening. Totnes is trouwens de plek waar de Transitie-idee ontstaan is. In 2006 en 2007 hadden ze maandelijks 5 tot 8 activiteiten. Je kan [hier](#) het lijstje lezen.

Terouren: demonstratie over composttoiletten, 'cradle to cradle' en intelligent watergebruik, op 29 juni 2009, meer hierover verder in deze nieuwsbrief.

Nog meer initiatieven in Bertem, Wijgmaal, Scherpenheuvel, Mechelen, Overijse, Bierbeek, Glabbeek, Ramsel, Rotselaar, Geraardsbergen, Lovendegem, Beersel, Steendorp, Stekene, De Pinte, Landskouter, Vorselaar, Ottignies-Louvain-La-Neuve, Veltem. ook in Nederland en andere buurlanden bestaan al vele tientallen initiatieven.

Kleine woordverklaring:

*Een *werkgroep* is een kleine groep enthousiaste mensen die rond een specifiek

thema willen werken, contacten leggen, acties bedenken. Zo bestaat in een initiatief meestal een voedselwerkgroep, een energiewerkgroep, een gezondheids- en geneesmiddelenwerkgroep, een ambachtenwerkgroep, en vaak ook een hart-en-ziel-werkgroep. Deze laatste groep probeert het initiatief en de deelnemers emotioneel en moreel te begeleiden, omdat verandering en aanpassing moeilijke dingen zijn om te doen en vaak emoties losmaken en veel vragen oproepen.

**Een Grote Lancering is het moment dat een transitie-initiatief de problematiek van piekolie, klimaatverandering en financiële crisis voldoende bekend gemaakt heeft en klaar is om met acties te beginnen, dit gaat meestal gepaard met een groots feest.

Dilemma van de maand: Courgettes

12 juni, Colruyt: ik wil couscous maken en heb daarvoor courgettes nodig. Ik zie bio-courgettes liggen en neem er 2, maar...wacht: deze groenten komen van Marokko! Ik kijk naar de gangbaar-geteelde en die komen van eigen bodem. Dilemma! Weegt bio met 2500 km transport op tegen met pesticiden en chemische meststoffen geteelde groenten vlakbij huis?

Verslag van onze eerste info-avond

De avond was opgesplitst in een eerste, wat formele deel met een powerpoint-presentatie over de problematieken van piekolie en klimaatverandering en hoe transitie hier een antwoord op tracht te bieden. Er bestaan vele websites met zeer veel informatie over deze topics, gebruik de links onderaan deze nieuwsbrief om er nog meer over te weten te komen.

Rechtzetting: tijdens de presentatie werd bij één van de grafieken gezegd dat de VN een 'Business-as-Usual'-model zou voorstaan, dat wil zeggen dat men denkt dat de oliemarkt altijd zal blijven groeien en de vraag netjes blijft volgen. Dit was echter een foute interpretatie van de gegevens, de VN kwam in de grafiek enkel aan bod in verband met demografische cijfers. Sorry daarvoor.

In het tweede deel wilden we graag de aanwezigen wat aan het woord laten, met de centrale vraag: Hoe kunnen wijzelf de veerkracht in Tervuren herstellen? Een aantal ideeën werden op post-its geschreven en verder besproken, naarmate de tongen wat lossier werden kwamen nog andere ideeën naar boven:

- transport: fiets- en carpooling - geen auto meer - korter bij huis gaan werken – een sportwagen kopen om op een plezierige manier de laatste druppels olie op te rijden (*nvdr: wij wijzen elke verantwoordelijkheid af voor uitspraken van derden ;-)*),...

- voeding: zelf groenten kweken – volkstuintjes - aan de gemeente vragen om braakliggende gronden ter beschikking te stellen - voedsel kweken op creatieve plekken - lokale markten oprichten - groenten uitwisselen met burens - lokale landbouwers proberen te betrekken in transitie-initiatief - onze kracht als consument gebruiken (bewust consumeren, consuminderen,..). Naast de bestaande bio- en fairtrade-labels kan er op hoger niveau gedacht worden aan een soort 'lokaal label' (met het aantal afgelegde kilometers). Bestaande initiatieven zoals het Voedselteam in Tervuren hebben groot potentieel maar moeten veel meer bekend worden gemaakt. (Voor

info over Voedselteam Tervuren: neem contact op met [het voedselteam](#) of ga eens kijken op de website www.voedselteams.be). Zo kan ook samengewerkt worden met de compostmeesters van Tervuren.

- eigen woonplek zo duurzaam mogelijk inrichten; voornamelijk het onderwerp sanitair is hier aan bod gekomen. Enkele aanwezigen hebben eigenhandig en creatief een compost-wc thuis geïnstalleerd.
- energie: installeren van zonnepanelen - uitwisseling van ideeën over groene stroom, Ecopower en Luminus werden genoemd, op de website van Vreg (www.vreg.be) en Greenpeace zijn er goede vergelijkingen te vinden over duurzaamheid en prijzen. Aardolie zo zwaar belasten dat enkel alternatieve energie 'overblijft'.
- kinderen: meer in contact brengen met de natuur, voedsel en voedselproductie. Voorstel om een ecologische demonstratietuin te maken die scholen kunnen bezoeken.
- school: aandacht voor deze onderwerpen op school, mos-scholen (mos: milieuzorg op school), GBST en KAT waren aanwezig. Zij zijn reeds actief bezig met een aantal initiatieven en denken eveneens aan een filmvertoning rond dit

onderwerp.

- communicatie: oprichten van zoiets als 'snelle nieuwtjes' van Natuurpunt. Op deze manier kan snel gecommuniceerd worden. Iemand moet hier wel tijd in steken.
- 'oil watchers' i.p.v. 'weight watchers': een soort praatgroep om elkaar bij te staan, energietips uit te wisselen en elkaar te steunen om minder olie/energie te gebruiken
- inventaris maken van alle bestaande initiatieven inzake duurzaam/olie-arm

leven: wat is het aanbod op dit moment in Tervuren? En ook: welke vraag, en welke eisen en welke middelen/mogelijkheden brengt een transitie-toekomst voor Tervuren met zich mee?

Aan het einde van de avond was het enthousiasme groot om zo vlug mogelijk in actie te schieten, en daar zijn wij natuurlijk heel blij mee, en onze boodschap is: wacht niet op ons! Begin er alvast mee, werk je idee uit, spreek je buurman aan, plant je eerste courgetteplantje op je balkon...

Composttoilet

Toen iemand het tijdens de info-avond had over manieren om waterverbruik te beperken bij het doorspoelen van het toilet deed Jacqueline bijna iedereen verwonderd opkijken toen ze vertelde dat zij in huis een composttoilet had, vier zelfs, en helemaal betere naam is compostering niet op de compost-merendeel van op, niet? Het bijzonder simpel: in producten met spoelen richting gebruik je een

van water gebruik je koolstofrijk afdekkingsmateriaal zoals stro, droog hooi, houtkrullen of -zaagsel, karton, enzovoort. Dit materiaal is niets anders dan een biofilter die elk geurtje efficiënt tegenhoudt, voorkomt dat er allerlei vliegende beestjes inkomen en ook zorgt voor een goede balans met ons stikstofrijk materiaal dat we erin deponeren, waardoor de compostering in de compostbak, samen met al het keukenafval, in de tuin optimaal en op hoge temperatuur verloopt, met als resultaat, na een jaar of twee rijping, een waardevolle grondstof die overall in de tuin te gebruiken is: zuivere compost.

Dit toilet heeft drie bijzonder grote voordelen: een gigantische besparing op waterverbruik, een gigantische reductie van vervuiling van oppervlaktewater, en de beschikbaarheid van een waardevolle (en veilige!) grondstof om groenten en fruit te telen in eigen tuin. Jacqueline is graag bereid om haar droogtoilet en composteerplaats aan jullie voor te stellen. Jacqueline en Marc houden een **demonstratie op maandag 29 juni, om 19h30, in de Kriekenbergstraat 20, Duisburg**. Als je daar graag wil bijzijn, stuur dan 'n mailtje naar transitietervuren@gmail.com.

Agenda voor 2009

- **29 juni:** demonstratie composttoilet, details hierboven
- **17 september:** vertoning van A Crude Awakening, een ontvullende docufilm over het einde van goedkope olie, met aansluitend bespreking. In samenwerking met VIJL, de lokale afdeling van Natuurpunt Locatie: Papeblok, 19h30
- **oktober:** vertoning van Home, een film van Yann Arthus-Bertrand met de stem van Glenn Close over verleden, heden en toekomst van onze planeet, met prachtige en boeiende beelden van onze aarde vanuit de lucht. In samenwerking onder andere met de ouderraad van de gemeenteschool van Tervuren. Details volgen later.
- **november:** in deze maand geeft 11.11.11 een filmvertoning met als thema *waardig werk*. Nog geen details beschikbaar
- **december:** vertoning van In Transition, een film van het Britse Transition Network, het is een compilatie van een heleboel activiteiten die verschillende Britse Transition Towns hebben uitgewerkt, met aansluitend bespreking. In samenwerking met KWB Tervuren e.a. Details volgen later.

Dilemma van de maand, oplossing: de courgettes zelf kweken!

Het team

Transitie Tervuren is Griet, Katrien, Jeroen, Marc... en jij! Spreekt transitie je erg aan en wil je je graag inzetten om dit initiatief mee vorm te geven, wil je graag alleszins op de hoogte gehouden worden? Laat ons dat dan maar vlug weten via mail: transitiertervuren@gmail.com

Ook je ideeën, tips, voorstellen, vragen zien wij graag komen!

Links

Over transitie:

www.transitie.be

www.transitiontowns.org

www.thetransitionnetwork.org

Over piekolie en klimaatverandering:

www.peakoil.com

www.theoil drum.com

www.powerswitch.org.uk

en via de links-pagina's van deze sites nog vele andere sites en blogs...